

FOLKETINGET

Europaudvalget

Referat

Af 2. europaudvalgsmøde

Dato: tirsdag den 9. oktober 2018

Tidspunkt: kl. 15.30

Sted: vær. 2-133

Til stede: Erik Christensen (S), formand, Kenneth Kristensen Berth (DF), næstformand, Jan E. Jørgensen (V) og Peter Hummelgaard Thomsen (S).

Desuden deltog: statsminister Lars Løkke Rasmussen.

Punkt 1. Forelæggelse af møde i Det Europæiske Råd og møde i Det Europæiske Råd (art. 50) den 17.-18. oktober 2018

Det Europæiske Råd 18/10-18 – bilag 4 (udkast til konklusioner)

Det Europæiske Råd 18/10-18 – bilag 2 (udkast til kommenteret dagsorden vedr. artikel 50)

Det Europæiske Råd 18/10-18 – bilag 1 (udkast til kommenteret dagsorden)

Statsministeren: Det er dejligt at se jer alle tre på mødet her i dag, hvor jeg skal forelægge næste uges møder i Det Europæiske Råds møder. Det er en tidlig forelæggelse, idet der er mødefri uge i næste uge her på Christiansborg. Derfor bliver indholdet også lidt mere sparsomt end vanligt, for der udestår ret mange detaljer – nok ikke mindst i forhold til det emne, der forventes at være det altoverskyggende, nemlig Brexit.

Nogle har kaldt det sandhedens øjeblik. Man kan ikke sige så meget om sandheden endnu, men det kan man forhåbentlig, når vi kommer tættere på. Møderækken indledes i det såkaldte artikel 50-format. Det forventes, at den britiske premierminister vil komme med nogle indledende bemærkninger, og derefter vil der være en drøftelse blandt de 27 lande. Mon ikke det vil ende ud i en stillingtagen til, om der er basis for at afholde det ekstraordinære EU-topmøde, der er under planlægning, og som efter planen skal finde sted i november? Jeg kan ikke huske datoen, men jeg ved, at det er sammenfaldende med Venstres landsmøde.

Der er også andre emner på dagsordenen som opfølgning på det uformelle topmøde i Salzburg i september, hvor der blev diskuteret migration og intern sikkerhed. Der er lagt op til en drøftelse af eksterne relationer i lyset af den internationale udvikling frem mod mødet. Der er også indkaldt til et eurotopmøde i det inkluderende format, hvor også ikkeeurolande deltager, og sidst, men ikke mindst, skal vi mødes med de asiatiske stats- og regeringschefer til det såkaldte ASEM-topmøde, der finder sted hvert andet år.

Brexit

Det er forventningen, at møderækken starter med en middagsdrøftelse onsdag aften, hvor Theresa May muligvis vil holde et indlæg, men hvor tiden ellers er helliget diskussion blandt de resterende 27 medlemsstater. Det sker på et tidspunkt, hvor forhandlingerne går ind i et højspændt slutspil, og der forhandles intensivt med briterne. Det hele er præget af stor uforudsigelighed. Vores chefforhandler, Michel Barnier, har fastslået, at man er i mål med 90 pct. af udtrædelsesaftalen. Det er godt, hvis man har en kvantitativ tilgang til tingene, men de sidste forhandlingsemner er komplekse. Tiden går, og aftalen skal godkendes både af Europa-Parlamentet og det britiske underhus. Derfor er der fortsat risiko for, at det ender ud i ingenting. De to største knaster er velkendte i denne kreds: spørgsmålet om grænsen mellem Nordirland og Irland, hvor forskellige hensyn skal balanceres, og så den politiske erklæring om rammerne for det fremtidige forhold.

På det uformelle møde i Salzburg blev det gjort rimelig klart, at den britiske model for et fremtidigt økonomisk samarbejde, den såkaldte Chequers-plan, ikke er acceptabel for EU. Det hviler på den vurdering, som også er kendt her i udvalget, at vi ikke kan acceptere det britiske ønske om vidtgående adgang til udvalgte dele af det indre marked, uden at briterne efterlever de tilhørende forpligtelser. Det vil skabe ulige konkurrencevilkår på det indre marked og give de britiske virksomheder fordele på bekostning af bl.a. danske virksomheder. På den konservative partikongres i Storbritannien i begyndelsen af oktober gjorde Theresa May det tilsvarende klart, at det britiske forslag fastholdes. Hun understregede samtidig, at Storbritannien foretrækker ingen aftale frem for en dårlig aftale.

Desuden har Storbritannien afvist EU's hidtidige forslag til en såkaldt backstop-løsning for den nordirske grænse. Tanken er, at der i udtrædelsesaftalen skal aftales en form for garanti for, at der ikke genopstår en hård grænse mellem Irland og Nordirland, som vil kunne bringe fredsftalen i fare. Vi er for så vidt enige om, at der skal findes en løsning, og den har været forudsat igennem lang tid. Den store udfordring er at finde den model, der hverken medfører en ny,

hård grænse mellem Nordirland og resten af Storbritannien eller giver Storbritannien adgang til det indre marked ad en bagdør via Nordirland ind i Irland, dvs. uden om tilhørende forpligtelser. Så det ser ikke så enkelt ud.

Jeg skal dog sige, at der på det seneste har været forlydender om, at der kommer et nyt britisk kompromisforslag vedrørende den nødvendige backstop-løsning. Det vil være endog meget glædeligt, hvis der kommer et brugbart britisk forslag, som vi kan arbejde videre med. Vurderingen er klar: Der er brug for britisk bevægelse, hvis vi skal undgå det no deal-scenario, der rykker tættere og tættere på. Jeg tror samtidig, at det er vigtigt, at vi her i slutfasen bevarer roen og holder hovedet koldt og hjertet varmt, men alligevel ikke går på kompromis med egne grundlæggende interesser. Den aftale, vi skal indgå, skal være langtidsholdbar. Derfor er det nødvendigt at finde den rette balance mellem rettigheder og pligter, så det bliver en fair aftale for begge parter.

Kenneth Kristensen Berth syntes, at det var trist at følge topmødet i Salzburg og de efterdønninger, det havde. EU havde i månedsvis presset briterne for at få et udspil, og da det så kom, afviste EU det i løbet af 2 dage. Han anerkendte, at der ikke var tale om et uproblematisk udspil, men hvorfor ikke påbegynde forhandlingerne på det foreliggende grundlag og så forsøge at finde en aftale?

Peter Hummelgaard Thomsen kunne ikke se, hvor EU kunne eller burde gå på kompromis med de ellers enkle rammer for forhandlingerne. Var statsministeren ikke enig i, at bolden lå hos briterne? De skulle finde ud af, på hvilke vilkår og hvordan de vil forlade EU, ligesom de britiske konservative skulle blive enige med sig selv om, hvordan Brexit-afstemningen skal fortolkes. Man nærmede sig desværre et scenario med en form for CETA-aftale mellem EU og Storbritannien. Der havde været meget debat om, at EU skulle have været særligt hård over for briterne. Det kunne man godt foranlediges til at tro, hvis man holdt sig til de udtalelser, som Jean-Claude Juncker kom med lige efter afstemningen, men så man på perioden som helhed, var det svært at se, på hvilke områder EU skulle givet sig. Blev danske interesser ikke bedst varetaget ved at holde fast i et stærkt forhandlingsfællesskab med de øvrige lande – i stedet for at bryde ud og indgå bilaterale aftaler, som nogle så for sig?

Statsministeren bekræftede, at det havde været endnu mere trist at deltage i artikel 50-mødet i Salzburg, og at hans forventninger til den britiske position var højere før mødet end efter mødet. Storbritannien havde besluttet at forlade fællesskabet og havde ansvaret for at byde ind med ønsker til og ambitioner for det fremtidige forhold til EU. Det kunne ende ud i en CETA- eller EØS-lignende konstruktion, men man kan ikke blande de to, så man har EØS-rettigheder og CETA-forpligtelser. EU havde stillet som krav, at den fremtidige relation skal være balanceret, og statsministeren kunne heller ikke se, hvordan EU kunne gå

på kompromis med det. Det ville være at kompromittere det indre marked. Der var ganske vist kommet lidt friske udmeldinger dagen efter afstemningen om, at man i EU fremover ville afstå fra at tale engelsk. Men efterfølgende havde der været et fælles ønske om at optræde samlet og med fairness og balance. Det var den fælles tilgang, der udgjorde Barniers mandat.

Nu bevægede man sig ind i en slutfase, hvor der blev markeret – både i det åbne rum og i vælgerkredse. Men der var en anden virkelighed under overfladen, og statsministeren håbede, at det hele endte med en aftale – men ikke en, hvor EU giver briterne alle rettigheder, men ingen forpligtelser. Det vil eftertiden straffe.

Han var helt enig med Peter Hummelgaard Thomsen i, at danske interesser varetages bedst gennem fællesskabet og ikke ved at gå enegang.

Kenneth Kristensen Berth kunne næppe være uenig i, at det ikke var EU, der havde bedt Storbritannien om at melde sig ud, men det ræsonnement kunne man ikke bruge til noget. Hvad ville statsministeren sige til de danske fiskere, landmænd, industrimedarbejdere etc., der ved udgangen af marts 2019 risikerer at miste deres arbejde? Ville han bare sige, at EU havde løbet hovedet mod en mur, fordi briterne aldrig kom med et godt forhandlingsudspil? Han måtte jo forberede en form for respons til dem.

Statsministeren håbede ikke, at den situation ville opstå, og mente, at det, man siger på vej derhen, også er bestemmende for, om situationen opstår. Man kan blive ved med at stille de spørgsmål: Hvad vil Theresa May sige til alle de briter, der mister deres rettigheder og eksportmuligheder, og til dem, som kommer ud i lediggang? Hvad skal EU sige til virksomheder, hvis man opgiver synspunktet om balance, og de i årene fremover oplever at blive udkonkurrerede, fordi man glemte at diskutere, om der kan ydes statsstøtte. Man skal ikke risikere at give Storbritannien adgang til markeder uden at sikre sig. Hvad vil man fremover sige til forbrugere, der køber varer, der ikke efterlever EU-standarder? Eller til dem, der havner i en tvist, som ikke kan afgøres, fordi Storbritannien ikke vil anerkende, at der skal være en fælles jurisdiktion? Der er mange spørgsmål at besvare, hvis det ender i en hård Brexit, så det håbede han ikke på. Men man måtte opretholde det synspunkt, at rettigheder og pligter skal være balancerede. Måske var Dansk Folkeparti af den holdning, at briterne skal have flere rettigheder på EU-landenes markeder, end EU-landene skal have på deres?

Han understregede, at meget var forhandlet på plads, om end der stadig var et par nødder at knække. Briterne forhandlede selv ud fra egen position, og de havde ikke foreslået f.eks. fremover at være en del af visse aspekter af det indre marked, men ikke den fri bevægelighed. De havde kun fremsat, at de ikke ville

være med i toldunionen, ikke ville have en grænse til Nordirland, var reserverede over for en fælles jurisdiktion og så i øvrigt ville have fri adgang til EU. Med den position kunne man ikke komme i mål med en aftale.

Kenneth Kristensen Berth sagde, at Chequers-forslaget viser, at Storbritannien har en ambition om at efterleve og acceptere regulering i regi af EU for netop at indtræde i et privilegeret handelssamarbejde med EU. Det vælter i øvrigt ind med varer, der ikke efterlever EU-standarder. Han opfordrede statsministeren til at være tydeligere og til i øget udstrækning at forsøge at finde frem til en aftale – der må vel også være stor interesse for lande som Holland og Irland. Han forstod det sådan, at Kommissionen mente, at det var bedre ikke at få en aftale end at krænke EU's integritet.

Statsministeren var ikke enig i, at Kommissionen eller enkelte EU-lande skulle have en interesse i et no deal-scenario. Umiddelbart efter Brexit-afstemningen havde EU på topmødet i Bratislava givet udtryk for at ville have den tættest mulige relation til Storbritannien med udgangspunktet i, at rettigheder og pligter skal følges ad. Han bekendt var der ingen, der havde andre motiver end det mandat, som Barnier var udstyret med. Det var klart, at også et land som Danmark havde stor interesse i en aftale. Storbritanniens betydning import-eksportmæssigt siden tiltrædelsen i 1973 var for nedadgående i forhold til betydningen af det indre marked, og derfor var det afgørende at finde frem til en balanceret aftale. Det var ikke lig med et ønske om, at det skal ende galt – det skal ende godt.

Migration

Det er umuligt at vide med sikkerhed, om Brexit-drøftelsen kan afsluttes onsdag aften eller skal fortsætte torsdag morgen. Torsdag morgen er ellers planlagt til at handle om migration med udgangspunkt i de konklusioner, der blev lavet på vores seneste formelle møde den 28.-29. juni, og som blev fulgt op af en uformel drøftelse i Salzburg i sidste måned. Det er en debat og et emne, der fortsat fylder meget i mange EU-lande, og det med rette. Selv om tallene er gået markant ned, er der fortsat en udfordring. Man kan se på tallene, når man sammenligner de tre ruter, at billedet forskyder sig mod vest. Det er ikke stabilt, og der bliver fortsat ledt efter nye veje ind i EU. Derfor er der behov for en fælles, koordineret indsats, der viser vores borgere, at vi har styr på det her.

Det er også baggrunden for, at Danmark sammen med ligesindede lande har talt om behovet for at finde nye løsninger – altså helt grundlæggende løsninger, der er med til at bryde med den forretningsmodel eller incitamentsstruktur, der får de stærkeste økonomiske migranter, som egentlig ikke har et beskyttelsesbehov, til at påbegynde en risikofyldt og farlig rejse mod Europa.

Det handler bl.a. om at have en mere effektiv tilbagesendelsesmulighed for dem, der ikke har et lovligt ophold, for på den måde at statuere et eksempel. Der handler også om at gøre op med ideen om, at solidaritet kun kan udvises gennem omfordeling af asylansøgere. Det synspunkt, at omfordeling ikke er vejen frem, har jeg haft hele tiden, og jeg bringer det hele tiden til bordet – også når vi drøfter reform af Dublinforordningen. Helt grundlæggende løser det nemlig ikke problemet bare at omfordele. I stedet skal vi gøre mange ting på én og samme tid: større indsats i nærområderne, styrke EU's ydre grænser og bekæmpe de grundlæggende årsager til migration. Vi skal også være parate til at yde vores del, og det gør vi også. Vi er den fjerdestørste donor til EU's Afrikatrustfond – det er altså målt i beløbsstørrelse og ikke relativt i forhold til indbyggertal.

Vi har netop annonceret en markant styrkelse af Danmarks materielbidrag til Frontex. Kommissionen har fremlagt et forslag til styrkelse af Frontex bl.a. mandskabsmæssigt, hvor tallet 10.000 personer har været nævnt som en ambition. Vi støtter, at man styrker Frontex. Om det er den rigtige bemandingsudvidelse er et åbent spørgsmål. Der er brug for en analyse for at afdække behovet for bemanding. Kommissionen har også foreslået, at man giver Frontex en større rolle i samarbejdet med tredjelande om tilbagesendelser. De elementer støtter vi varmt og mener, at forslaget kan have en forebyggende effekt. I det hele taget glæder det mig – og jeg tror, at jeg har sagt det før her i lokalet – at diskussionen i EU om, hvordan migrationsudfordringerne bedst løses, går mere og mere i retning af det, som Danmark fra starten har ønsket, nemlig et fokus på den præventive indsats.

I den forbindelse blev der på topmødet i juni igangsat et arbejde om at finde nye modeller, der tager grundlæggende fat om problemets rod og sætte ind, inden migrationsstrømmene når Europa. Det gælder bl.a. ideen om de såkaldte ilandsætningsplatforme i Nordafrika og tættere partnerskaber med transit- og oprindelseslande. Det er selvfølgelig ikke noget, der kommer hverken i morgen eller i overmorgen, men det er den vej, vi skal. Jeg ser i hvert fald frem til, at der bliver gjort status over det her arbejde på mødet. Siden vores møde i juni, hvor ideerne kun var løst formuleret, har der været arbejdet med dem i Coreper og med FN's migrationsorganisation, UNHCR. Det er slet ikke færdigt endnu, men der arbejdes på det.

Peter Hummelgaard Thomsen ville gerne vide, om der var bevægelse i den danske idé om en særlig EU-udsending, der kan forhandle aftaler med tredjelande og arbejde på etableringen af ilandsætningsplatforme.

Statsministeren svarede, at tanken var at inddrage personer med særlig indsigt til at arbejde sideløbende med EU's udenrigsrepræsentant. Flere havde anerkendt ideen, men den var ikke blevet implementeret. Statsministeren troede selv på den, for opgaven i forhold til Afrika er stor og kompleks, og det er nødvendigt at komme i dybden med de enkelte lande.

Kenneth Kristensen Berth henviste til, at den syriske udenrigsminister på FN's Generalforsamling havde opfordret syriske flygtninge til at vende hjem. Den opfordring burde EU være meget lydhor over for og rette henvendelse til den syriske regering for at begynde hjemsendelser. EU mødte modstand fra mange andre lande mod at hjemtage egne borgere, men her var der en udenrigsminister, der bad om at få dem tilbage. Forventede statsministeren, at det ville blive drøftet på mødet, eller ville han selv tage initiativ til det?

Statsministeren sagde, at den brede danske politiske vurdering af situationen gik på, at Assadregimet havde bragt folk på flugt. Det var ikke et styre, man ønskede at samarbejde med og yde støtte til. Man kunne dermed ikke tillægge det værdi, at det regime, der havde jaget millioner på flugt, nu bad EU om at yde økonomisk støtte til at sende de borgere, styret sendte på flugt, tilbage.

Kenneth Kristensen Berth spurgte, hvordan det var muligt at hjemsende de flygtninge, der ikke længere var i fare i Syrien, hvis man ikke ønskede samarbejde med de syriske myndigheder.

Statsministeren svarede, at det ikke var noget, man skulle diskutere på mødet i Bruxelles.

Intern sikkerhed

Torsdag skal vi også drøfte intern sikkerhed – også i forlængelse af drøftelser, vi tidligere har haft på det uformelle møde. Det fremgår af det foreløbige udkast til konklusioner, at der lægges op til en ret bred drøftelse af en lang række emner og et konkret lovgivningsforslag, deriblandt bekæmpelse af disinformation, foranstaltninger til sikring af frie og retfærdige valg til Europa-Parlamentet, myndighedssamarbejde, terrorbekæmpelse, sikkerhed i cyberspace, EU's modstanddygtighed over for hybride trusler etc. Jeg forudser ikke en stor debat om disse emner, for rangfølgen vil være 1. Brexit, 2. migration og så 3. intern sikkerhed, der ikke gav anledning til en længerevarende drøftelse på det uformelle topmøde i Salzburg.

Kenneth Kristensen sagde, at intern sikkerhed også havde været på dagsordenen på Europaudvalgets møde med justitsministeren ugen før. Han var med på intentionerne bag forslaget, men frygtede vidtgående initiativer – også med

henblik på europaparlamentsvalget i 2019. I den meddelelse fra Kommissionen, som udvalget havde fået i forbindelse med justitsministerens forelæggelse, stod der, at der var lagt op til kontrol med og overvågning af politiske partier. Han håbede, at rådsmedlemmerne var opmærksomme på den sag, for man risikerede at gøre skade på essensen af demokrati ved at overvåge politiske partier.

Statsministeren kendte ikke til detaljerne bag initiativerne. Han var indforstået med, at der var problemer, man var nødt til at tage alvorligt, også i forbindelse med valget til Europa-Parlamentet. I Danmark havde man f.eks. lagt en strategi for, hvordan man håndterer næste folketingsvalg. Tilgangen til spørgsmålet skulle være balanceret for at beskytte demokratiet. Han var bekendt med, at der var stillet skriftlige spørgsmål til justitsministeren om dette, og det var nok den rigtige måde at blive klog på sagen på.

Eksterne relationer

Man planlægger også en drøftelse af eksterne relationer i lyset af den internationale udvikling frem mod mødet. Den udvikling pågår stadig, så der er ikke fastsat en dagsorden med konkrete emner til drøftelse endnu. Dog er det oplagt at drøfte forholdet til Rusland og handel.

En ting, vi med sikkerhed ved om det her tema, er, at vi kommer til at diskutere den idé, der blev rejst i forbindelse med afholdelse af et topmøde mellem EU og Den Arabiske Liga her til foråret. Det er et ønske fra formanden for Det Europæiske Råd på baggrund af hans besøg i Egypten. Det østrigske formandskab deltog også i besøget i Egypten, og bakker op om ønsket. Fra dansk side ønsker vi også at styrke samarbejdet med de arabiske lande. Man kan hver især have sine forventninger til indholdet af sådan et topmøde. Det er nok for tidligt at sige noget om det, men vi er i sagens natur åbne over for mødet og håber, at vi bl.a. på migrationsområdet kan komme et skridt videre i dialogen med de arabiske lande.

Eurotopmøde

Torsdag eftermiddag – eller hvornår det nu bliver – er der eurotopmøde i det inkluderende format, hvor også ikkeeurolande er inviteret med. Det synes jeg er godt, for videreudviklingen af ØMU'en er også vigtig og relevant for et ikkeeuroland som Danmark.

Jeg forventer, at der her vil blive gjort status over arbejdet med at videreudvikle ØMU'en, som bl.a. omfatter arbejdet med bankunionen, der i øjeblikket forhandles blandt finansministrene, og som også er relevant for Danmark. Vi har søsat en analyse for på den måde at fremme et beslutningsgrundlag for en dansk stillingtagen til en eventuel tilslutning til bankunionen engang i 2019. Det er i hvert

fald ikke blevet mindre aktuelt af det, vi har oplevet med hvidvaskningsskandalen i Danske Bank.

Peter Hummelgaard Thomsen spurgte, om statsministeren forventede, at de andre EU-lande også ville se den skandaløse Danske Bank-sag som en mulighed for at fremme udviklingen af bankunionen. Og kunne han sige noget om, hvornår regeringen ville fremlægge beslutningsgrundlaget for en eventuel dansk deltagelse i bankunionen?

Statsministeren vidste ikke, hvad Danske Bank-sagen ville afstedkomme af interesse blandt hans europæiske kolleger, men den havde understreget behovet for at udvikle en fælles bankunion. I en analyse af forløbet ville man komme til at dykke dybere ned i samspillet mellem det danske og det estiske finanstilsyn. Opgavefordelingen var, at det danske finanstilsyn skulle føre tilsyn med de overordnede rammer, mens landetilsynet skulle føre et mere effektivt tilsyn med den enkelte bank. Hvis Danmark og Estland havde været en del af en bankunion, ville procedurerne være fastlagt på forhånd. Det forekom ham altså klogt at tiltræde en europæisk bankunion. Regeringen havde iværksat en analyse af for og imod dansk deltagelse. Den vil være klar i løbet af 2019, og så måtte man have en drøftelse til den tid.

ASEM-topmøde

Det afsluttende møde bliver et ASEM-topmøde, der starter torsdag aften og slutter fredag. Det udgør en mulighed for, at de 51 asiatiske og europæiske medlemsstater kan drøfte emner af gensidig politisk interesse. Det kan være mange ting. Jeg håber, at det, der kommer til at stå tilbage, er et stærkt fælles signal om, at EU og Asien bakker op om multilateralisme og behovet for fælles spilleregler i den internationale verdensorden.

Mødet sluttede kl. 16.16